

post dirutam *Albam*, excepto templo, *Albanos* ciuibus Rom. adscriptos fuisse. *Plinius* quoque inter *Latij* opida, quæ eius ætate interierant, sine vestigijs, *Albam* nominat. Si alia, huic assertioni ex alijs scriptoribus, obijci posse videbuntur, his probè omnibus *Cluverius* respondet, qui commode adiri potest.

Dominantur autem nunc *Albano* huic opido, & veterrimæ *Aricia*, *Paulus* ac *Bernardinus*, ex antiquissima illa Illustrissimaq. *Sabellorum* familia, pater ac filius, quorum hic *Aricia* primus *Dux*, ille verò Primus *Albani* Princeps audit, & FERDINANDI II. Verò *Pij* ac Catholicici CÆSARIS AVGVSTI, apud *Summum Pontificem* Orator, vt Natalium claritudine, ita munificentia splendidissimus. Quem & ego, ob insignem eius erga me affectum & benignitatem, merito colo ac veneror.

Sed hic non incommodum erit, si *Scrofa* illius *Albane* Sciographiam cum aliquo saltem porcellorum numero (vt enim omnes adderentur, tam exiguum marmoris spatium prohibebat) expressam repræsentem.

Paulus primus Albani Princeps, Bernardinus primus Aricie Dux, ex antiquissimis & Illustrissimis Sabellorum profapia. Sus Albana in marmore antiquissimo vultur.

Hanc ego *Iusto Ryquid Lynceo Gandauensi* debeo, virò in omni tam Græcorum quam Latinorum Scriptorù antiquitate versatissimo, quod præter alia *Capitolium* Romanum ab ipso scriptis erutum, restitutum, & vulgatum contestatur: & ob elegantiam tam versæ quam proflæ orationis celebratissimo, nunc verò Romæ *Federico* Principi *Cæso* nostro, à cura Bibliothecæ. Hic enim primus antiquissimum hoc marmor, cui *Scrofa* hæc inculpta est, mihi demonstrauit, simulq. monuit: figurà hæc *Suem* illam *Albam* *Æneæ* fatalem denotari, sibi que videri, hunc eundem lapidem fragmentum esse, cuiusdam Arcus triumphalis, qui vni ex *Cæsarijs* illis Romanis à *IULIO* originem trahentibus, ad antiquitatis *ALBÆ* veteris, *Romanæ Urbis* matris, & nobilitatis ac stemmatis sui gloriam contestandam, erectus & dedicatus fuerit. Quapropter circa *Scrofam* hanc trium Ætatorum caligatoremq. militum, *Æneæ* putà sociorum, vestigia comparent, qui in *Laurente* agro hanc *Suem* primi circumstant, & tantam porcellorum sobolem veluti rem insolitam, & Vaticanij exitum admirabundi contemplantur. Exstat hoc marmor è regione *Ecclesie S. Ioannis in Pineæ* vt vulgò dicunt, & an-

& angulum domus fulcit *Iulij*, ex antiquissima illa *Porcariorum* Romana familia oriundi, cuius maiores magnam similibus fragmentorum veterum supellectilem olim possidebant.

Nolo etiam Lectorem elegantissimo eiusdem *Iusti Ryquij* fraudare epigrammate, quo *Suem* illam Albanam luto penè obrutam, nitore & candore suo pristino reddidit. Neque hæc tantum de causa *Ryquio* meo plurimum debeo, quàm quod ab annis iam sexdecim amicitiam meam sanctè coluerit, cui rei & literæ ipsius ad me scriptæ, iamque in Centurijs eius Epistolicis editæ, & alia sparsim in eius scriptis amoris erga me testimonia, abundè fidem facere possint. Epigramma autem hoc est.

Quisquis adhuc prisca te Maiestatis amore
Oblectans, refugas, quæris in Vrbe notas.

Adspice in hoc saxo Gradiue exordia ROMÆ,

Atque ALBANORVM condita sceptrâ PATRVM.

Nimirum hæc illa est inuenta sub ilicibus Sus

Littoreis, Phrygio quam cecivere Duci;

Alba solo recubans, ter denos nixa, labores

Finij, & longa dura pericla via

Stans humili contempta loco, ROMAM atque QUIRITES

Arguit, & Latie condita signa LVPE.

Debit hæc potius TARPEIÆ sede locari,

Aut merij iuxta parte miscere poli.

Nec tamen alterutras optet contingere sedes,

Cum FABER, in Scriptis se videt esse tuis.

Ita profectò est (vt ibi tandem incipiam, vnde longo satis tramite diuert-

rim) quemadmodum *Plin.* lib. 1. cap. 3. scripsit. *Mihi conuenit se persuasit ve-*

rum Natura, nihil incredibile existimari de ea. Hoc est, vt ille ibidem in sinua-

re visus est, & toties huicque ego inculcaui, non subito rationibus, quæ bel-

læ etiam sæpe vt nobis blandiuntur, sic imbelles non rarò reperiuntur, sed en-

im, sed quantum Natura valeat, videndum, & æqua prius lance ponderan-

dum. Hoc, quod præ manibus habemus animal, rei huic fidem fecerit. Vt-

enque enim hoc monstrum maximum videri possit, vt paulo post probabo,

monstrorum tamen è classe eximendum videtur, quod non indiuiduum (vt

Scholæ loquuntur) solummodo aliquod, quod in monstris contingit; sed tot-

um genus seu species huius, monstrificata illa per successiuas singularium pro-

creauones ita afficiatur. Legat, cui placet, *Aristot.* lib. 2. cap. 10. & *Plin.* lib. 1. cap. 4. 2.

vbi longo vterque sermone animalium omnium partes pertexit, quam

Naturæ ordine eundem, quam eiusdem limites excedunt, & nihil tale,

in nostro hoc quod animali conspicitur, ab ipsis obseruatum fuisse conperiet.

Optimè *Aldrouandus* lib. de Bisulcis: vix vllum animal esse magis diuersum,

quam *Suem* animaduertit. Hunc imprimis enim *Aristot.* & *Plin.* non bisul-

cum tantum, sed solipedem quoque esse annotarunt. Locus *Aristotelis* iam

citatus clarus est. Nam & in terra *Illyriorum* & in *Paonia*, inquit, & nonnulli

alij locis *Sues* solipedes gignuntur. *Aelianus* lib. 6. in *Macedonia* muros esse, in

Aethiopia

Aper Mexi canus tandem explicari incipit.

Dici potest monstrum & non monstrum.

Vix in vilo animalium genere nã hoc est differentius, quam in a suis.

Aethiopia cornua habere, apud Clazomenios alatum exortum fuisse, qui agros illos vastauerit, scriptum reliquit. In Prouincia Darieni inter Mexicum iacente & Peru, caudis carent. In eodem nouo Orbe & in Insula Cubagua, nominatim vngulae sesquipedalis mensura excreverunt. In Brasilia, in vitroque elemento viuunt, id est, gramine pascuntur, & in aquis degunt. Eadem in regione Hermaphrodica sunt Sues & sexum commutat insuper. Reperiri aiunt similiter Leonum colore, Leporinis dentibus, & qui molares palato quoque infixos habebant. In Asia & Perside Europae nostris bobus maiores esse, quorum vnus deus molaris quatuordecim quandoque pondo penderit. Ne hic diuersorum mentio colorum fiat, aut piaculares recenseantur, qui superstitiosis olim Aruspicius diuinandi ansam praebuerunt, dum pedibus, manibus, capite, aut alia humanae membris simillima parte nascerentur. Haec videri apud Aldrouandum commodè possunt magis, & latius explicata, quae ipse ex Indicarum Navigationum, & terrestrium itinerum tomis collegit.

Nunc, quem nos praemanibus habemus Aprum, si minus coloribus, verbis tamen F. Gregorij nostri de Bolinar potius depingamus, qui eiusmodi bestias & viuas & mortuas sepius conspicit, & earundem tam interna viscera, quam externam cum admiratione effigiem, veluti nobis fassus est, contemplatus fuit. Sequentem autem animalis descriptionem mihi fideliter communicauit.

Quae sentitur descriptio est F. Gregorij de Boluar qui sepe hunc Aprum viuum & mortuum vidit.

Nomen huius Apri.

Locus, ubi viuunt Magnitudo eius.

Vitus ipsus.

Mirum, quid nulli animalium alteri concessum in hoc reperitur.

Modus capiendi ipsum.

Porcus montanus siue Aper, quem Americani Zaino vocant, in montosis syluosisque locis generatur, calidam tamen & humidam magis temperiem nactus. Nostratibus paulo minor hic Aprus est, ferax admodum & damnosus. Pascitur radicibus plerumque in locis humidioribus paulo, nascentibus: & maiore qua potest solitudine cuiuscumque generis serpentes, ac bufones venenosos indagat. Atque ubi horum aliquod animal reperit, prioribus illud pedibus apprehendit, capiti morsum dentibus infert, & vnguis pellem serpentis aut viperæ quam dexterrimè, à capite ad caudam vsque dilamando, excoriat, detrahit, carneque avidè vorat. Postea radicem, aut certam arboris corticem sibi notum quarit, quem comedit, ne veneno inficiatur, & hac ratione optime nutritur, & crescit.

Mirum & singulare, quod Aper hic obinet, est, quod intestina & ventris viscera, contrario prorsus alijs animalibus situ obinet, renes versus nimirum reuoluta. Ita ut, quae in ventris parte inferiore ac prona esse anexa deberent, superiori eadem potius ac supina, ubi spina excurrit, adhaereant: & quae spinae dorso contigua esse nata sunt, haec eadem in ferri in parte ventris situentur. Umbilicus exit per spinam circa clunes. Et vicinque satis arcte sit clausus, per ipsum tamen graueolens quidam halitus transpirat. Quare si quod animal eiusmodi macetur, necesse est prorsus, vt confestim ipsi umbilicus excindatur, quod nisi mediae horae spatio feret, cui haud amplius aprum animal foret, tam teter enim inde fetor efflatur, qui vix susteri potest, & reliquam carnis massam omnem inficit. Venatores Aprum hunc & canibus capiunt, & fagittis concipiunt, qui acerrimè tamen se defendit & venatores aequè ac canes grauius offendit. Eorum incolae locorum huius

hulus carnibus libentissimè vescuntur, lapida enim valde est, & pinguitudinis minimum obtinens, cum ex quatuor partibus, tres omnino macilentae existant.

Haec F. Gregorius non auritus, sed oculatus testis. Huic proxime accedit Ioannes Leries in Navigatione sua in Brasilia cap. 9. aper autem Americanus, inquit, quem illi Taisou vocant, corporis mole, auriculis, capite, pedibus, atque ijs qui apud nos signantur, formè valde similis est, dentibus etiam & prolisus & acutis, vehementer damnosus: tamen cum macilentior existat, & gracilior, frendeatque terribiliter, illa quoque deformitate insignis. Habet à natura foramen in dorso, quemadmodum in capite suum marium habere dixi, quo spiritum emittit, admittitque. Ne quis vero illud prodigiosum existimet, Auctor Generalis Indicae Hist. memoriae prodidit, apud Nicaraguenses, qui non multum à Nova Hispania distant, Sues nasci, quibus umbilicus in dorso est, qui vocant dubio ad idem genus cum ijs de quibus hic tracto, reuocandi sunt.

Huic Hieronymus Benzonus Americae suae Partem ad stipulatur, qui cum à portu Achlensi ad Panamam terrestri itinere cum socijs mercatoribus pergeret, & in monte aliquo ad mapalia quaedam peruenisset. Ab illis incolis, in quibus plures pisces fructibus, & aprugnae carne aprum autem illi Indici, seu agrestes Sues umbilicum in dorso gerunt) donatis vicissim illos cultellis aliquot, & salis paululo remunerari sumus. In annotatione ad hoc caput haec leguntur. Idem confirmant qui in Naua Hispaniae agrestes Sues viderunt. Idem de Nicaraguensibus Apris scribit Gomara Hist. general. lib. 5. cap. 204. Neque dispares Brasilienses sunt, quas Barbari Taisou vocant, de quibus Leries in Navigat. Brasiliensi. Apud Ramusium ubi à familiaribus quodam Ferdinando Cortesi, Nova Hispania describitur, reperio hoc ipsum, ibidem Sues umbilicum ad spinam dorso sortitos esse. Apud eundem Ramusium eodem Völl. 3. Ouedus in Summario Occid. Ind. haec habet. Aprus ab Hispanis ad Insulas S. Dominici, Cubam, S. Ioannis & Iamaycam ab Hispanis conductos, multiplicatos quidem esse, verum in Terra firma, vix audere nostros transportatos eo Aprus, in syluis comparere, quod à Tigribus, Leonibus & Ceruaris Lupis subito dilanietur, esse tamen quosdam etià illarum regionum Aprus indigenas, qui cum turmam impendant, de eiusmodi animalibus rapacibus nihil pensi habeat. Qui tamen caninibus illis exertis dentibus careant, quales in nostris nouaculae instar acuti, hominibus bestisque terrori sunt, mordacissimos nihilominus esse, & Canes saepe dicerentur. Sunt nostris paulo minores, pluribus tamen pilis lanæ instar vestiti, umbilicum in medio dorso gerunt, vngulas non partitas siue bifurcas habent, in caeteris cum nostris conueniunt. Indici tam laqueis capiunt, quam sagittis interficiunt. Huic porcum Chuchie appellant. Quando Christiani mandram & agmen horum forte obuiam habet, subito in cumulum aliquè lapidum, aut arboris truncum, trium modo spithamarum sit altitudine, se recipiunt, ex quo transeunt hos Aprus lancea aut iaculo feriant, quorum aliqui à canibus postmodum superati nostris praeda sunt, sunt autem damnosissimi, nisi venatores habeant, ubi se tutos fiant. Reperiuntur aliquando post partum absente matre eiusmodi porcelli, carne valde lapida, & magna eorum inuenitur ibidem copia. Haec ex Ouedo.

Accedunt huc quoque condimenti loco, quae diligentissimus Iosephus à Costa & Societate IESV, quarto loco Hist. Americae libro annotauit. Sagnos animalia sunt, inquit, Apri formæ umbilicum in dorso gerentes. Horum in motibus integri greges: Per eos admodum & frendentes nulli homini cedunt, sed obuios inuadentes quantum possunt, la-

Minimè pinguis est.

Præter F. Gregorij alij auctores de hoc scribunt. Leries in Brasilia sua.

Idem casti...

Benzonus huius Apri meminit.

Idem facit, & Cortesi familiaris.

Gomara idem facit, & Cortesi familiaris.

Ouedus idipsum confirmat.

Idem facit...

Idem facit...

dunt. Irritati setas ror nouacula, acutas erigunt, quibus insectatores suos sancium pericu-
lissimè, nisi icetus declinent. Hac arte capiuntur. Sarym se qui spectandum offert. Vifum
sili rapidè insectatur. Tum hic in proximam arborem suffiliis, & ad pugnam se instruit. In-
terim Sarym arboris radicem mordicus insectans, rodensq; laborant, ror eam decutiant
sternantq;. Qui in arbore est, telis aut missilibus extortis eorum quoque exult, conficit. Vidor
pradam occupat. Caro eorum commodissima esu est. Priusquam tamen in cibum detur, Vm-
bilici tumore in tergo prominente praesecto, abiectionis opus est. Nisi hoc fiat, ror die caro pu-
rescet ac corrumpetur. Fatemur quidem Sarynos porcis similes esse, sed iuxta minores.

Atque hæc sunt omnia, quæ ex varia ego rerum Indicarum Occidentalium hi-
storia, colligere testimonia potui, indubitata narrationi nostræ fidem adstruen-
tia: Zaino, siue vt Iosephus ait, Saryno illum, cui vmbilicus non in ven-
tre, sed in dorso prominet, quæ inter se tamen non nihil variant: quamuis in hoc
omnia conueniant, vmbilicum circa dorso spinam existere. Nos interea F. Grego-
rii nostri viginti quatuor annorum America Incolæ, & vltarum non minus soli-
tudinum, quam culturarum vrbium habitatoris, relationi plurimum tribuimus,
qui eiusmodi animalia pluries vidit. De dentibus & cauda quâuis nullâ inieci-
rit mentionem, apparet tamè quod paulo ante ex Oniedo docui, in hoc Apro nostro
etiam caninos illos minaces dentes abesse. Et cum caudæ vestigium vix vllum in
hoc ipso appareat, erit ex illorû specie forsità, de quibus Petrus Martyr in Sum-
mario suo Occid. Ind. loquitur. In Uraba Hispanos tamen adeo opulosos fuisse, vt
& ex palmarum fructibus, & Aprorum carnibus se sustentare ogeretur, quas mag-
is nostrorum porcorum carnibus lapidas esse affirmabant: erat tam exigua au-
tè eiusmodi Apris cauda, vt prorsus abscissa iudicaretur. An verò etiâ in dorso
ymbilicum ferètes porci, aliqui solidipedes sint, quod Scriptorû nonnulli asserunt,
ego haud disputabo. Noster Aper certè bifidus est, talisq; à F. Gregorio hæc locò vi-
sa, & vera indicata fuit. Si autè nostri orbis etiâ Sues hanc differentia, vt prius ex
Aristotele docui, nacti sunt, quid ni hoc ipsum in nouo orbe contingere possit,
vbi pleraque animalia, si cum nostris conferantur, monstri quid simile alunt?

Absurdum equidè minimè est, in eodè animarium genere caudata & caudis
orbata reperiri. In exèplum nobis solæ Simie veniat, inter quas illæ quæ generis
nomen retinent, caudis carè. Cercopitheci verò & Cynocephali dicti, longissimas eas
habèt. De horum vltimis nimirum refert Petrus Martyn apud Ramusium Tom.
3. Aliquos tam forti & prælongâ esse caudâ donatos, vt Americanum Aprum ab
ipso vno præfocatum viderit, dū arctissimè suâ is gulæ porci caudam implica-
ret, strangularetq;. Et hominû genus apud Britannos memorant, quibus ita importu-
nè coccyx excreuit, vt Belge illos stertmanner lingua suâ, hoc est, caudatos viros
appellat. Adè Naturæ plurima licent, quæ nobis etiâ cogitatu vidètur illicita.

Verùm hoc momenti parum habet, quædam sine cauda animalia nasci, atq;
ita porò propagari, veluti in hoc Apro nostro videre licet. Id demum quoddam
Naturæ vel ludibrium, vel miraculum, arguit integrum aliquod animan-
tium genus seu speciem, præpostero viscerum imi ventris ordine, & contraria
Vmbilici collocatione situq; prædita, procreari.

Hippocrates Lydius Medicorû lapis, ad què verû ab adulterino aurû, in nostris
côtrouersijs Physico-medicis dignoscere solemus, Libello de Natura pueri, se geni-
turâ à fidicina illa, cû ipso iubente hæc septies in terrâ desilisset, excusâ vidisse,
affir-

Hæc omnia
eti F. Greg.
ferè descri-
ptione con-
ueniunt, in
paucis di-
scerepan.

In dèribus
& cauda
variant à
nostris Me-
xicani.

In eodem
animalium
genere cau-
data & cau-
dis priuata
esse mini-
mè nouum.

Miraculum
in natura
ymbilicum
in dorso ef-
fe.

affirmat, quæ sexto post cœceptû die, pelliculâ inclusa apparuit, illi prorsus fimi-
li membrane, quæ in ouo interna est: in cuius medio, inquit, tenuè quiddam extabat,
quod mihi vmbilicus esse videbatur, & per illum primum respirasse. Veruntamè an dor-
so, an abdomini fœtus huius vmbilicus respôsurus esset, idè author minimè affi-
gnauit, qui nec adhuc vllâ ibidè membrorû discretione, vt puto, viderat. Hic vt
obiter hoc notè, Hippocrates iusiuradum suum mihi violasse videtur, quò sanctè
promiserat, se neque venenum vlli porrecturû, neque vt porrigeretur, authorem
futurum, neque ad corrupendum fœtum vlli se operam præstiturum, id quod
Christianis quoq; legibus, vt conforme, ita meritò sancitum est ac puniendum.

Sexto autè à cœceptu die nô fuisse adhuc discreta corpuseuli mēbra, Cōstantij
Varolij auctoritate mouetur vt credâ, qui in abortu viginti dierû hominè confu-
sè figuratû, sub magnitudine grani hordei se vidisse scripsit, in quo caput & alij
ventres extra collû prominentes, formâ minimi phaseli representabat, exterius
verò brachiorum, & crurû nulla prorsus vestigia apparebat. In abortu quadra-
ginta dierû sub magnitudine Apis, oculos, nares, oris cavitatè, cor, pulmones, cō-
stas, dorsû, hepar, diaphragma, vetriculû, renes, intestina, mēbrû virile, omneq;
partes cōspexit. Extremitates autè pullulare inceperat, minimè tamè, vt crura pa-
nici grani magnitudinè nô excederēt, brachia duplo maiora essent. Vidit simili-
ter sub magnitudine Fabæ, Scarabæi, Kane & alia quâuis maiore forma, in quibus
semper tamè extrema minora erāt, quâ reliqui corporis proportio requirebat.

Mihi quoq; duorû, triû, quatuor, quinq; & sex mensû abortus visi: horû Ico-
nes aliquorû penes me adhuc habeo, aliquorum etiam anatomè exercui, in qui-
bus ritè omnia formata viscera inueni. Sexaginta dierû abortus demptis extre-
mis, (quæ breuiâ valde erant) vix primum articulum indicis digiti longitudine
æquabat, caput solum longius, crassiusq; quam thorax & integer simul inferior
venter. Nonaginta dierû fœtus formata magis ad corpore symmetriâ extrema
habebat. Totius longitudo, auricularè digitû vix superabat. Caput gradius simili-
ter, quàm proportio expecebat, virilè mēbrû valde conspicuû. Reliqua nô addo.

Hippocratem tamen in abdomine, & nô in dorso vmbilicû collocasse, & vbiq;
agnouisse, vel ex hoc solo eius libro de Alimento claret: vbi cum docuisset priaci-
pium alimenti spiritus, esse nares, os, guttur, pulmones & reliquâ respirationem:
alimenti verò ficci & humidij, esse os, gulâ ac ventrè, Verum antiquius, ait, & pri-
mordiale alimentum per abdomen vmbilicus. Hoc idè Aristoteles tenit 1. de Hist. An.
cap. 3. Venter, ait, infra pectus est parte priore, eiusq; radix vmbilicus est, & supra vmbi-
licum hypochondrium est. Hæc ad vmbilici sitû in parte fœtus anteriore positum
adstruendû, satis sint. Nâ per eundè augeri etiâ Embryonè, vt vocâr, idè Arist. 2.
de gen. anim. cap. 5. asseruit cû inquit. Augetur fœtus qui formâ animalis nascuntur,
per vmbilici annexum: cum enim vis quoq; in animalibus insit, vmbilicum statim quasi ra-
dicem agit in vterû. Et eodè capite inferius paulò. Qui infantes ali in vtero aiût, sugē-
tes carunculâ quandam, nô rectè dicunt. Idem enim & ceteris animalibus eueniret, quod
tamen nusquam videmus, atqui facile per dissectionem videretur, si esset. Omnes enim fœtus
tum volucres, tum aquatiles & pedestres, pari modo membrane tenus ambiût, separâtes ab
vtero & humoribus admissis: sed nec in ijs ipsis tale quicquâ inesse videmus: neq; fieri posse,
vt per eorû aliquod alimentû hauriant. Itaq; nô rectè aiunt, qui ita dicunt, vt Democritus.

In medio
genitura
ymbilicus
ab Hipp. vi-
sus.

Hipp. con-
tra lum.
iusturandû
egit, dum
abortum
procura-
uit.

A Varolio
& auctore
varij ac mi-
nimi abor-
tus visi.

Hippocræ-
tes vmbili-
cum sem-
per in ab-
domine ef-
fe scripsit.

Aristoteles
Democri-
tum impu-
gnat qui fe-
tus in vte-
ro sugere
scripsit.

Suasionem
hanc etiam
Hipp. agno-
uisse vide-
tur.

Ab hoc ipso Democrito veluti congerone & amico suo, haud scio, an non-
similimum hoc dogma suum hauserit Hippocrates lib. de Carnibus, cuius hic
fuerint verba, minimè pigebit, vt magnos etiam quandoque viros, diuersis
in libris dissonantia docuisse palam euadat. Ceterum puer, ait, in vtero con-
primens labra ex vtero matris fugit, & tum alimentum, tum spiritum cordi intro tra-
hit, ubi sanè mater respirauerit. Est enim hoc calidissimum in puero, & hoc calidum
etiam reliqua corpori, & alijs omnibus partibus motum praebeat. Si verò quis interro-
get, quomodo hoc quis sciat, quod puer in vtero trahit & fugit: illi sic respondendum
est. Pueri nascuntur steruus in intestinis habentes, & ubi nati fuerint, celerimè ven-
trem, tum homines, tum pecora exonerant. Atqui non haberent steruus nisi in vtero su-
xisset, imò neque mammam statim vt natum est sugere nosset, si non in vtero suxisset.

Hippocra-
tes à ple-
riq; ab hac
abitura
opinione,
absoluitur.

Prosper
Martianus
Medicus
Romanus
doctus.

Non ignoro agrè plerisque Hippocraticis, ob hunc textum esse, & variè vt
respondent, se torquere. Andreas Laurentius certè lib. 8. quæst. 23. Hist. Anat.
suè ait, hæc vel adiectitia esse, & à Senis mentè aliena; qui modus responden-
di omnes veterum neuos facillè abstergit, vel rudè Hippocratis sectulo Anatomem
fuisse. Atqui memini ego hunc eundem in me locum, sa pius cum Prospero Mar-
tiano olim agitasse, Medico Romano doctissimo, viro probo, & mihi familia-
rissimo, atque acerrimo Hippocraticæ doctrinæ propugnatoris, cuius posthu-
mum nunc opus sub prælo est; (curantibus Angelo Galio, & Alexio de Alexijs
Medicis Romanis pariter maximè conspicuis; eius meiq; amicis.) Commenta-
ria scilicet in plerisque Hipp. libros, in quibus ipse meritis ac eon similibus Hip-
poeraticis dictis, obscura eiusdem Semp. loca explicare conatur, ybi sicut ope-
ram haud penitendam iussit, ita insignem apud posteros laudem est meritis.
Hic igitur genuinum hunc Hippocratis textum esse, sapissimè mihi affirmabat,
quem nec experientia destitui confirmabat, qua de re si quicquid in hoc ipsius
opere extabit, libentissimè vt audiam, ita auertissimè amplectar. Hoc interim
scio: Hippocratem libello de Natura pueri, contrariu asseruisse, cū inquit, Ex delapso
(in vterum) & concreto materno sanguine caro gignitur, ex cuius medio vmbilicus extat,
per quem spiritum & incrementum recipit. Nisi quis verū esse velit, quod ab sit, Hip-
pocratem Scepticæ additum secte fuisse, inter quos Philosophos eum in vita Pyr-
rhoneis Laertius Diogene s. numerat, quod humane scilicet & ambiguo locus fuerit.

Hipp. sibi
aduersa-
tur.

Epicurus
apud Pla-
tarchum
etiam hanc
fuctionem
sed minimè
Plutarchus
agnouit.

Epicurus & ipse, si Plutarcho s. de Platarch. philosoph. credimus, hanc, de fuctione
papillarum in vtero sententiam fouit, vnde edocet vna puellā prius voluit, vt Nur-
triciis postea mammam apprehenderet. Ipse tamē Plutarchus opusculo suo de Na-
tura in progeniem suam charitate, sanguine per vmbilicū nutriti, potius factum vo-
luit. Cum enim matricem mēstruis imbris sapē irrigatam agro comparasset:
Postquam genituram vteru excepit, ait, amplectens, puerus eam obvoluit, acta radice. Si qui-
dē vmbilicus primò in vtero auctore Democrito, vt iacta anchora aduersus fluctuationem,
nō iactetur factus, designat pedamentū, & palmes cū cepit iam nato & ei qui expe-
ctatur, iamq; mensuras & purgates fistulas natura obstruit, sanguinemq; accipiens manū-
tem pro alimento cum vsurpat, partemq; qui iam structuram accipit, & conseruationem
rigat, dū solemnibus numeris interno incremento motus iam incunabula & locū efflagitet.

Sanè hæc de vtero, qui agri instar se habeat, & de foetu, qui plantæ asimile-
tur, ideoq; radicibus in vterum, veluti terram suam defixis, ad vmbilicum tan-
quam

quam ad truncum corruuatis, denuo in ramos, per vniuersum foetus corpus di-
spersis, alatur, nutriatur, augeatur, non reces sed antiquissima Hippocratis & Ari-
stotelis fuit sententia. Huius quidem lib. 2. de gener. animal. cap. 4. Sed cum factus
quidem potentia animal sit, inquit, sed imperfectum, aliunde accipit alimentum necesse
est, quamobrem & parente, & terra planta vteritur ad cibum hauriendum, donec perfecti-
tur, & iam sit animal potentia gressile. Et paulo infra. Incrementum igitur factus per
vmbilicum contingit, eodem quo plantis modo per radices. Hippocrates autem vteruq;
suo semper Laconismo vtatur, laudato tamen de Natura pueri libello, luculen-
tè certè & diffusa oratione, hanc feminis animalium, cum plantarum germina-
tione comparationem profequitur, quam his demum verbis concludit; Quæ ex
terra nascuntur ea omnia ex terra & humore viuere assero, & quemadmodum terra hu-
mor habet, ita & se habere qua ex ipsa oriuntur. Sic & puer in vtero ex matre viuere,
& vt valet mater, ita & puer. Quod si quis quæ de istis dicta sunt, ab initio ad finem vsq;
secum reputare voluerit, eorum quæ de terra nascuntur, & hominum naturam per omnia
similem esse comperiet.

Vteru ter-
ra, vmbili-
cum radi-
cibus, asis-
mulari an-
tiqua est
opinio.

Hippocra-
tes fuisse
est.

Cur vere-
rum nemo
caulam ob
quam vmbi-
licus in
ventre esse
debeat as-
signauerit.

Hæc ab au-
thore asser-
tur: à situ
hepatis.

Iam autem cur in abdomine potius, quam in dorso vmbilicus figi debuerit,
hoc cur nemo dixerit, consideratione dignissimum censeo. An quod censuerint
veteres illi doctrinarum duces nostri, id quod aliter à Natura fieri haud po-
tuerit, id extra questionis aleam esse debere? Nouimus autem (vt tandem in-
tiniū hoc meum thema agitem) & ex Hippocrate & ex ipsa rerum vniuersitate,
radices arborum alimentum primò in truncos conuehere, ab his ramos & foli-
a exoriri. Manus item ac pedes animalium, ramis arborum, vmbilicum ra-
dicibus respondere, truncum esse venam maximam portam & cauam, in qua-
rum vtramque, (si exactioni Aquapendentis, quam Galeni & aliorum Anatomico-
rum plerorūq; sectioni fides est adhibenda) Nutricula siue vmbilicis ve-
na pertunditur. Hæc ambæ autem vbi insertio est, non in gibba, sed in caua he-
patis parte ortum suum narscuntur. Gibba autem dorso, caua abdomini ob-
uertitur. Debebat igitur vmbilicus in ipso situari abdomine, vt huius pars nu-
tricular vena, trunco suo esset quàm vicinissima, sicut & ipse platarum itpes siue
truncus, in corio terræ hæret, radiculis suis quampropiquillimus. Quare
minimè mirum est, si Natura animantibus cunctis, in abdomen potius, quàm
dorsum, vmbilicum inseruit; tam pisibus inquam, siue hi ex femine in vtero
vt Delphin, ac virulis marinis, siue ex ovo extra vterum, vt ferre alij omnes,
siue ex ovo intra vterum generantur ac formantur, id quod hic Roma in Galeo-
rum genere sapulcule vidi, quàm pennatis, ac serpentibus, quæ intra ouum ex-
cluduntur, quod & ipsum miltories conspexi, & vmbilicum probe indagavi;
quam in quadrupedibus tandem perfectis. Hoc enim & commoditas loci &
nutrimenti compendium, & ipse partium ordo, quem Natura inuolabiliter ob-
seruat, requirebant.

Cur vteru
ventre esse
debeat as-
signauerit.

Aniſtoteles
ex corde
& non ex
hepate venas
vmbili-
cales dedu-
cit.

Quapropter non satis admirari possum, quod Aristoteles 6. de Hist. anim.
cap. 3. vmbilicum in pullis gallinacis, in cor, & non in hepar desinere, scriptum
reliquerit, inquit enim. Cor quasi punctum sanguineum in candido liquore consistit,
quod punctum sibi iam, & mouetur vt animal. Ferunt ex eo meatus venales sangui-
geri, duo tortuosi, ad vnicam ambientem vtramque dum augetur. Paulo item post.

Meatum quos ex corde tendere diximus, aliter ad ambiendum album liquorem fertur, aliter ad luteum vel umbilicus. Quod quidem dogma Commentario suo Scaliger Pater approbat. Vt hinc Galenus discat, inquit, ab ipsius cordis et cerebrum constitum. Hippocrates falso putat, ictur prius corde generari. Quas ambas ego controuersias neququam hic dissertabo, veluti nec illam, an ex albumine pullus generetur, & ex vitello nutriatur, id quod idem Aristoteles eodem loco asseuerant docuit, Hippocrates autem contrarium plane credit. Hanc enim alio a me loco, & hoc ipso forsan in libro disputabuntur, & vna, vt spero, experientia, hic nodus a me dissoluetur.

Hoc filere haud debeo, si oculis ego meis fidem quoque, non vno verum multiplici experimento corroboratam, adhibere valeo: umbilicum minime ex corde, sed ex hepate scaturire, vel in idem terminare assero. Cum enim ante hos sex annos, plurima gallinis oua supponerem, eademq. quotidie fere aperiendo, subinde inspicerem, vt formationem pullosum, internamque horum viscerum conformationem, addiscerem, vnum praecipue vigesimo secundo post incubationem die, diligentius examinavi. Aperui hoc autem parte eius obtusiore, reperi ibidem cavitatem (retracta, nempe interna qui pellicula) qua aperta, ichorosa quadam materia siue aqua lotura carnis similima effluxit, quae ex reliquijs non vitelli sed albuminis remanserat. Apparere posthac luteum, qui sua pellicula inclusum, ne effluere posset, & in duas quidem partes distinctum didymorum, siue duorum, testiculorum instar, ex quibus ambobus communis ductus umbilicus nempe, in ventrem animalis penetrabat, & quidem in parte admodum interna, podici plane vicina. Erat autem prominens hic umbilicus intestinuli formam, crassitudine calami gallinaei maioris. Dificilia igitur vitelli pellicula, & tenuiore ligneo cuspidate, meatus umbilici immisso, in ventrem penetraui, quo aperto, venulam omnino sanguineam, recta in hepar tendentem offendi, quod hepar cum sua vesicula fellea conspectui se manifeste offerebat. Corculum quoque ipsum vidi, ventrantem umbilicalibus venulis destitutum, rubicundum hoc valde erat, cum hepar e diuerso minus rubrum ac potius pallidiusculum appareret.

Occurrit iterum hic aliquid, quo Aristoteli licet intendere valeamus, estq. ipsiusmet authoritas 4. de part. animal. cap. 12. Umbilicum omnia habent, ait, quae vel vtero vniuersis eduntur, vel quo omnia excluduntur, sed ambobus iam adultis hic delitescit, incertusq. est, vt patet per generationem eorum. Intestini namq. coactu umbilicus auium consistit, & non vterumque pars vlla est, vt in vniuerso genere. Hanc nescio, quomodo cum supra dictis concordent, quando ex corde meatus venales languigeros duos tortuosos, ad umbilici regionem ferri scripsit. Neque enim intestinum, hocce ductus, sed meatus venales, quales reuera sunt, appellauit. Est tamen rursus quo Aristoteli suppetias ferre valeamus, quod instar intestinuli meatus hic se habeat prorsus, vt iam ex propria obseruatione notauit, ex qua haec quoque addiderim. In regione umbilici, non satis adhuc perfecti pulli, foramen satis magnum mihi vitum fuit, per quod commode quis calamum adigere scriptorium, per idemq. foramen in ventrem facile impicere poterat, quare umbilicalia etiam vasa haec mobilia erant, nec ventris curicula ag-

Muc Scaliger asseritur.

Author aduersus Aristotelem, autopsia didicit, non in cor sed hepar nutricula definit.

Pullo gallinaceo rum anatome hoc est.

Aristoteles sibi aduersari videtur.

Quid pro Aristotele responderi possit.

la agglutinata. In alio tamen Anarrino pullo iam perfecte formato, foramen dictum haud amplius comparebat, sed nec vestigium vllum rubrum, nec ex vitello luteum, nec vas vspiam umbilicale apparebat. Quare verillime scripsit Aristoteles in adultis umbilicum delitescere, cum in pullis omnia consumantur vasorum orificia, nec vt in nobis, aut quadrupedibus sit, signa & eminentiae relinquuntur.

Sultam ac velaniam Paracelsi opinionem, qua scripsit primos parentes nostros, genitalibus in Paradiso caruisse, nec nisi postquam ob peccatum: eiectiones fuerunt, eadem nactos fuisse, recte Libanius Parte prima Singularium suorum confutat. Quae causa enim instituti coniugij, aut quae generationis ratio fuisset? At non minus hic mihi ridiculus, atque Paracelsus delirus, fuisse videtur, cum inquit: De umbilico tamen coniectura est, Adamum eo caruisse, licet de Eva non sit manifestum, cum modus creationis non sit explicatus. Et licet in arcana DEI inquirendum non putet, existimat tamen pie cogitari posse, cum Terra magna matrix sit, ex qua homo factus, hunc eiusdem glebae quae reliquae terrae affixa erat, haesisse, ita vt in ventrem stratus fuerit, tergo verso ad caelum: per Umbilicem itaque matris suae, telluri nempe coaliuisse, postea a DEO versum, & spiraculum vitae ipsi inspiratum fuisse. Quasi vero is Creatori vel consiliarius, vel spectator altitisset: aut DEVS, vt Umbilicum efformaret, actuali illa haesione ad terrae glebam opus habuisset, qui vt hominem primum vndiq. perfectissimum, & non tam visceribus, quam minimis ac singulis particulis (quas nos spermaticas dicimus) absolutissimum creauit, cur non venas & arterias umbilicales, & seminales quilibet partes postmodum in generatione & humani generis propagatione maxime necessarias, eidem simul omnipotente verbo suo, vt pie credere licet, indiderit? Sed luxurians non nunquam, delirans aliquando, & non raro famelicus intellectus noster, necesse est habeat, quam subinde offam ingerat, coquat, recoquat & deprauet.

Verumenimvero, si penitus rem introspeciamus, forsan non tantum erit Naturae miraculum, Apres hos Americanos, in sculptum dorso umbilicum gerere, vt dignum illo sit epiphonemate, quo aliquando Galenus exclamauit, cum per angustum adeo ceruicis vteri spatium, tam insignis magnitudinis foetum proterumpere videret: hoc humanum superare ingenium, & nos id mirari quidem posse, intelligere haud posse. Sunt enim Simbus, cum in vtero adhuc latent, peculiare quaedam, paucis alijs concessa bestijs, proprietates, quas Aquapendens suo de Formato foetu opere diligentissime obseruauit, annotauit, & figuris aeneis delineauit. Et in primis eodem lib. cap. 1. duas illis latrem tunicas in vtero concessit, non tres, veluti Oues habent & Boves, Allantoide enim, ait, destituuntur. Quamuis parum sui memor illo ipso opere figura 49. porcinum foetum depingat eum allantoide, & conceptis verbis ipsam tres habere tunicas dicat. Secundo in omnibus ferme animalibus, dictas praeter tunicas, carneam quaedam adest substantia, per quam vasorum umbilicalium radices matricum venulis adhaere scunt. Haec carnem nos in humano foetu nunc placentam venenam, Galenus vero adnatas carnes adenosas nominare potius voluit. Ego in omnibus

Alia pullorum anatome.

Delira Paracelsi & ridicula Libanii opinio de genitalibus & umbilico Adami & Euae.

Sibus umbilicum in dorso esse, videtur non esse praeter naturam obsequentes causas.

Secunda.

omnibus visiparis; ait, Aquapendens dicto lib. cap. 3. que secum carnem hanc mem- lem ac substantiam comperi, porcis exceptis, & equis; & pisibus, utrumque fatum gestantibus, hoc est, ouiparum & visiparum. Adde his pennata, qua ijs similiter carnibus carent.

Tertia.

Tertio Corylidones non habet porcinus foetus; & vterus. Hos enim Arist. lib. 3. Hist. anim. cap. 1. cornigeris saltem concessit, & vna parte dentatis, & praeter haec etiam Lepori; Muri; ac Vespertilioni. Nam ceteris vtrinque dentatis, veluti porcis & Equis, vulvam ait non asperam sed laevam datam esse. Galenus lib. 15. de usu part. cap. 4. huius rei causam reddit, quod ad saliendum proclivia sint cornigera; ideoque coryledonibus; quibus vmbilicalia vasa matrici fortiter haerere debeant, opus habere. Equa tamen salit, & laevam interrim, vt Anatomis patet, vterum habet.

Quarta.

Quarto membrana Chorion dicta, propterea plurimis intertexta vas, venis inquam, arterijsque featur, quibus vtero pertinaciter affigitur. Haec ideo tunica carnosior multo est, crassiorque quam in plerisque alijs animalibus euenit. Quae cum vasa aequaliter & indifferenter tam sursum quam deorsum discurrant, quid mirum est, si aequè in foetus dorsum, quam eiusdem abdomen insculpi possint, & ibidem vmbilicem constituere? Neque enim adest hic placenta illa, quae vt in homine, sic in quamplurimis alijs animalibus, scuti instar pectus semper & abdomen integit; sub qua vmbilicus ceti radix in ventrem figitur. Quin porculus suo Amnio potius, Chorionque cinctus vndique, nec admodum incuruatus, sed pedibus haud ita retractis liberior latitat; ipsique perinde est, siue per aqualiculum, siue per lumbos alimentum recipiat, modo opime a matre sua habeatur, & vel in vtero materno etiam (quod huic animali proprium & proclivè est) saginari addiscat. Atque haec causa est, cur neque tam longis in porco, atque in homine vmbilicus extra corpus foetus, ad matricem protendatur. Quo enim plures sunt in vtero foetus, eo necessario breviores vmbilicos existere par est. Plurimos autem Porca gestat, cuius vterus gyris & anfractibus suis, intestinis nostris haud multum est dissimilis, ideoque foetuum capacissimus.

Porcus eu- pit saginari, siue per abdomen, siue per dorsum nutrimentum capiat.

Car porca plurimos foetus parit.

Arterij vmbilicales per dorsum ingredientis viciniores sunt suae intertioni.

Adde hoc etiam, arterias vmbilicales multo viciniores esse intertioni suae, si in dorso ingressum nascantur, ad *liacas* nimirum arterias constitutae, eum per lumbos & dorsum descendat arteria Aortae truncus, quam si ventrem pertundant. Cum enim si per abdomen introeant, non rectè ab Vmbilici regione in dorsum eas ferri conueniat, ne intestinis; ac Mesarzo impedimentum concitent, ideo necesse fuit, vtrinq. arteriam, ad vesicæ latera glutinari; pro- pagari, & ad *Os sacrum*, vbi descendens arteria magna truncus, propinquare: hac ratione enim arteriae haec nec nimis pendulae, nec minus rurae incedunt. Cum inquam, tot adminiculis Natura indigeat, vt arteriae haec securius ab abdomen ad dorsum perueniant; per compendium potius, & ex consilio acque de industria egisse censeri poterit, si ibi ingressum molita est; vbi citra ambages viam intertioni suae inuenit immediatam.

Vena autem nutricula, etiamsi intra gyros intestinorum inserta, in ligamento postea degeneret, eorundem tamen anfractibus haud quidquam obstat,

obstat, cum neque in ventre sita eosdem impediatur, & Hepatis cauae parti dorso obuoluta, in hoc Apro rectè infigatur, illudque non aliter suspensum teneat, quam in nostratibus vsuuenire solet. Atque haec fusius forsitan alicui a me deducta fuisse videbuntur, sed rei nouitas; ordinis peruerfitas; & anatomis necessitas; maiorem quoque lucem desiderabant. Verum non omnia simul & semel.

Nec absurdum adeo venam nutriculam in dorso ingredi.

Hoc autem speculatione philosophicà & anatomicà dignissimum censeo, quod nisi exiguo post mortem tempore, animali huic vmbilicus excindatur, tam tetro carnes fatore corripiantur, vt nares etiam, nedum os illas longè horreant & abominentur. Ego hic me imbecillitate ingenij ingenuè profiteor, & quid certi de hac re statuam, in ambiguo verlor. Nisi alicui hoc arrideat, fetorem illum per vrinaculum à Vesica ad vmbilicem tendens, seu *Vrachon* vas dictum, erumpere, & viciniae implantari: quod animal hoc pessimi forsitan odoris vrinam habeat, cuius vapor in mortuo retentus, nec vt in viuentibus fieri solet, in auras à calore diffusus, integram carnis massam, per partem post partem, vt dici solet, inficere queat. Vrina enim quorundam animalium tam horrendum fatent, vt à nemine tolerari possint. Et quod mirum est, si quid semel imbuerint, id tineturam earundem radicibus impressam seruat. Còtigit mihi tegumentum cuiusdam libelli à *Felis* semel vrina còspurcari: quod licet abluissem saepius, odoris optimi aromatis conspersissem, aeri diutissime exposuissem, imo plures post annos alia Charta Pergamenà cooperiri iussissem; nihil tamen egi, tam pertinaciter virus illud inhaeret, vt à reliquis planè libris is separandum mihi postea fuerit. Hoc autem salis *Ammoniaci*, qui vrinæ inest, factori est adscribendum, quem qui experiri volet, hic salem & calcem viuam in puluerem reducta absque igne, & absque aqua, quod supra quoque monui, misceat, & eo ipso temporis momento puluerem qualibet latrina fatentiorum experietur.

Cur, nisi post mortem huic Apro vmbilicus subitò excindatur, tam horrendè carnes fatent.

Prima causa huius potest esse vrinaculum, seu *Vrachos*.

Vrina quorundam animalium pessimè odorent, & vnde hoc fiat.

Sal Ammoniacus maxime ter et

Sed & fors etiam ad hunc vmbilicem componendum ex intestinis portio quaedam deriuatur: quod licet monstruosum sit, in hominibus tamen subinde quoque accidisse Medicorum obseruationibus docemur. Simile quid *Benignus* 6. de abditis refert: puerum octimemestrem se curasse, cuius vmbilicus digitis quatuor excreuerat ad penis similitudinem, ex quo subinde spiritus erumperebat: vnde medici iudicabant, intestini inde portionem enatam fuisse. *Benignus* carnem eam vinciens, ac singulis diebus arctius deligans, stringensque, non prius destitit, quam praemortuam partem feliciter abtulisset, illaque puerum excrecentia liberasset.

Secunda causa fortè san à portione intestini ad vmbilicem ducta.

Parem ac geminam ferme historiam pauculos ante dies ad me pericripit *Petrus Paulus Calorus* doctus. *Tiferini Tyberini*, quod nunc *Ciuitatem Castelli* dicunt, non autem *Tiferini Metaurensis*, quod vulgo nunc appellatur *S. Angelo in vado*, Medicus, cuius arctiorem mihi amicitiam conciliauit *Carolus Gratianus* ex primaria nobilitate eiusdem vrbs, vir & morum iucunditate, & agendorum negotiorum dexteritate *Rome* plurimis carissimus (à quo nec filius eius *Pallas* degenerat) *Ant. Mariae Gratiani* Episcopi olim *Amerini*, scriptis clarissimi *Nepos*. Is igitur *Calorus* ad stipulante *Gratiano*, literis referebat, Mense Maio anni 1625. Nobili cuidam *Tiferinatium*, natum esse filium, cum excrecentia carnea quadam

Petri Pauli Calori Medici Tiferinati doctus, obseruatio de intestini portione ad vmbilicem ducta.

Ant. Mariae Calorus & Pallas Gratiani.